

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Petiti Philosophi & Doctoris Medici, Miscellaneorum Observationum Libri quatuor

Petit, Pierre

Trajecti ad Rhenum, 1682

Cap. XVII. Quiddam apud Platonem animadversum de ministranda cicuta
damnatis apud Athenienses, & de ejus herbae vi. Locus Plinii emendatus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13245

ingeniorum princeps tam propalam fateatur; neque apud eum rhapsodi munere fungi indignum putet.

CAPUT XVII.

Quiddam apud Platonem animadversum de ministranda cicuta damnatis apud Athenienses, & de eius herba vi. Locus Plinii emendatus.

Nil esse arbitrò apud magnos auctores, quod non dignum animadversione videri debeat: sæpe enim eorum libros legentes, egregia præterimus, quæ respicere non dignamur & parvi momenti esse putamus. Hoc præsens animadversio cujusdam loci Platonis in *Phadone* sive de Immortalitate animi manifestabit. Cum Socrates supremo vitæ die in carcere cum familiaribus intentius de animæ immortalitate disputaret minister publicus ad Critonem unum ex illo cœtu, accessisse dicitur, eumque admonuisse, ne fineret Socratem prolixius atque studiosius verba facere. Quod hæc intentio venenum sumpturis inutilis esset, utpote quæ suscitato calore nativo vim medicamenti impediret, interdumque hac causa cogerentur quidam bis & ter haurire idem medicamentum. Platonis verba hæc sunt: Σω. πρῶτον ὃ Κρίτωνά τόνδε σκεψώμεθα, τί ἐστιν ὃ εὐλεύεται μοι δοκεῖ πάλαι εἰπεῖν. Τί δέ, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Κρίτων ἄλλογε, ἢ πάλαι μοι λέγει ὁ μέλλον σοι δώσειν τὸ φάρμακον, ὅτι χρὴ σοι φράζειν, ὡς ἐλάχιστα διαλέγεσθαι. Φησὶ γὰρ θερμαίνεσθαι μᾶλλον διαλεγόμενος. δεῖν δὲ οὐδὲν τοῖσδε προσφέρειν τὰ φάρμακα. εἰ δὲ μὴ, ἐνίοτε ἀναγκάζεσθαι καὶ δις καὶ τρίς πίνειν τὰς τί τοῖσδε ποιῶντας. Cum igitur hunc locum legerem; incessit me dubitatio, quid sibi iste minister hujusmodi moni-

tu vellet; quid scilicet ejus interesset bis aut ter alicui venenum, an semel daretur. Non enim videbatur mihi ex misericordiæ affectu in carnifice hæc admonitio proficisci; ne scilicet mors laboriosior Socrati esset; tametsi ipse Socrates bonum virum fuisse hunc hominem minimeque omnium inhumanum, ut genus id mortalium esse solet, testatur eo loco: Immo vero hunc Socratis vicem bona fide doluisse atque illacrymasse idem *Plato* refert, non sine gravi insectatione judicum & populi, qui talem virum necare sustinuisent, cujus morti ipsi carnifices lacrymas darent. Sed tamen aliquid subesse huic interpellationi suspicabar.

Ita incertus aliquandiu hæsi, donec incidi in quendam *Plutarchi* locum in *vita Phocionis*, ubi viri illius probi & fortis exitum narrat, hunc in modum: Πεπωκότων δὲ ἤδη πάντων τὸ φάρμακον, ἀπέλιπε. καὶ ὁ δημόσιος, ἔκ ἔφη τρίψειν ἕτερον, εἰ μὴ λάβοι δώδεκα δραχμᾶς, ὅσου τὴν ὅλην ὠνεῖται. χρόνου δὲ γενομένου καὶ διατριβῆς, ὁ Φωκίων καλέσας ἵνα τῷ Φίλων, καὶ εἰπὼν ἐπεὶ μὴδὲ ἀποθανεῖν Ἀθήνησι δωρεάν ἐσιν. ἐκέλευσε τῷ ἀνθρώπῳ δῶναι τὸ κερμάτιον. i. *Cum vero omnes jam medicamentum bibissent, defecit. Et minister publicus, negavit triturum se aliud, nisi acciperet duodecim drachmas, quanti libra constaret. Cum autem mora fieret, vocavit Phocion quendam ex amicis, & cum dixisset; ne mori quidem gratis Athenis licere, viro illi praecepit hanc pecuniam dare. Ex his intelligimus morem fuisse Athenis, ut minister publicus cicutam propria pecunia emeret. Quod cum ita esset, nolebat aliquem morti addictum, ita se comparare, ut pluribus cicutæ potionibus opus esset ad mortem illi consciscendam. Quod tunc plus pecuniæ in cicutam cogereur impendere. Patet etiam quorsum ministri illius admonitio memorata, isque metus spectet in *Phadone*. Postremo discimus ex hoc quidem *Plutarchi* loco; non minus cicutæ libra opus fuisse ad hominem necandum eumque senem:*

item

item satis caram Athenis fuisse, cujus libra duodecim drachmis, hoc est monetæ Romanæ festeriis octo & quadraginta; nostræ, ut quidam putant, coronato solari cum quinta insuper parte constaret. De cicutæ quidem facultate, quod in genere venenorum non sit vehemens, neque toto quod ajunt, genere venenum, cum ex locis allatis *Platonis & Plutarchi* liquet, tum ex historia anus Atticæ apud *Galenum* lib. 3. cap. 18. de *Simpl. Medicam. viribus*, quæ magnam admodum cicutæ quantitatem semel vorabat, cum ἀπ' ἐλαχίστη incipiens mandere, paulatim majorem subinde copiam sumeret, hocque modo mandendi sibi consuetudinem fecisset. Sed tamen cum plurimum postea impune consumpsisse dicat; vel hinc intelligatur, non esse ejusmodi ejus herbæ vim, quæ a calore nostro superari non possit. Nec tamen inficias iverim, ut in aliis quæ terra nascuntur, sic & in expendendis cicutæ viribus habendam esse locorum rationem, in quibus cicuta provenit, quando constat experientia non parum ejusdem generis plantas variare per loca: nec solum plantas, sed animalia atque homines ipsos. Hæ sunt varietates secundum *Plinium* lib. 25. cap. 13. qui locus in excusis codicibus mendosus mihi videtur. adscribam igitur, ut emendem si poterò: *Maxima vis (cicutæ) nata Sufis Parthorum, mox Laconica, Cretica, Asiatica. In Græcia vero Megarica, deinde Attica.* Suspectus, inquam, mihi mendæ hic locus. Sic namque cicutarum patrias ordine deducit, tanquam Laconia in Græcia non esset, neque item Creta. vitium autem in traiectione verborum. Sic legendum censeo: *Maxima vis nata Sufis Parthorum, mox Asiatica. In Græcia vero Laconica, Cretica, Megarica, deinde Attica.* Juxta quem ordinem, postremum virtutis Attica tenere locum, ideoque aliis memoratis imbecillior ad nocendum esse videtur.

Galenus citato loco haud aliter cicutam homini perniciosam censet, atque succum lactucæ, celeritate videli-

cet

cet distributionis, qua statim ad vitalia penetrat, & in iis caloris nativi fontem extinguit. Nam si in via moretur; in alimentum cedere. Hoc pacto nihil sturnos lædere, sed ab iis concoqui, quod meatus corporis habeant strictiores. Ita quidem Galenus hanc difficultatem expedit: quem sequitur ὁ ἐν ἀγίῳ, Basilus Magnus, homil. 5. in Hexaemeron: Τὸ ἰδὲ γὰρ κώνειον (inquit) οἱ ψάρες ἔσθονται, διὰ τὴν κατασκευὴν τῆ σῶματ' τὴν ἐκ τῆ δηλητηρίας ἀποδιδοῦσθαι. λεπτὸς γὰρ ἔχοντες τὰς ἀπὸ τῆ καρδίας πόρος φθάνουσιν ἐκπέσαι τὸ καταποθεῖν πρὶν ἢν ἀπ' αὐτῆ ψύξιν ἢ κραιεῖς καθάψασι. Cicutam sturni depascuntur, exitialisque medicamenti noxam corporis constitutionis beneficio effugiunt. Nam meatus, qui a corde pertingunt, tenues habent, quo fit ut prius, quod hujus hauserunt, concoquant, quam ejus refrigeratio ad vitalia pervenire potuit. Sed de cicutæ natura & vi alias plura.

CAPUT XVIII.

Quadam ex Theogoniæ Hesiodi initio accuratius pensitantur. Loca Aristotelis ad eam rem pertinentia. Quid per Chaos intelligi debeat secundum Simplicium.

NOti sunt versus Hesiodi in Theogonia non longe ab initio quibus propositum suum declarat ab his verbis χαίρετε τέκνα Διὸς, usque ad hæc: Ἦτοί μιν πρώτιστα χάος. quibus incipit propositum exequi. Sunt autem ii numero XI. & continent invocationem Musarum, in qua declarat quid sibi agendum sit: quæ scilicet explicanda suscipiat. Completa igitur invocatione rem aggreditur his verbis,

D

Ἦτοί